

MATEMATIČKI VREMEPLOV – NAPOLEON BONAPARTE

Željko Brčić, Vinkovci

Petoga dana u mjesecu svibnju navršilo se točno 200 godina od smrti čuvenog francuskog cara i vojskovođe Napoleona I. Bonapartea.

Napoleon je rođen [A]. kolovoza 1769. godine u siromašnoj plemićkoj obitelji, u gradu Ajaccio na otoku Korzici. Školovao se na francuskoj kraljevskoj vojnoj akademiji, a Francusku revoluciju dočekaao je s činom topničkog satnika. U francuskim revolucionarnim ratovima brzo je napredovao pa je već u [B]. godini unaprijeđen u čin brigadnog generala. U veljači 1794. postao je zapovjednik topništva francuske vojske, a već nakon dvije godine povjereno mu je glavno zapovjedništvo nad francuskim snagama u ratu protiv Austrije.

Zahvaljujući svom britkom umu i vještoj ratnoj taktici, porazio je Austrijance u nekoliko bitaka na tlu Italije, približio se Beču na samo sto kilometara te je prisilio Austriju na sklapanje mira u Campo Formiu [C]. godine. Odmah potom poduzeo je vojnu akciju protiv Egipta s ciljem da Velikoj Britaniji presječe komunikacije s Indijom.

Napoleonovi vojni uspjesi utjecali su na njegovu popularnost u Parizu, kako među tamošnjim političarima, tako i među običnim pukom. Dana [D]. studenog 1799. godine Napoleon predvodi državni udar nakon kojega se proglasio prvim konzulom, a pet godina poslije i francuskim carem.

Napoleon je proveo mnogobrojne reforme koje su kasnije uvele i mnoge druge države. Izgradio je modernu državnu upravu, stvorio je državnu banku i uveo nov novac – franak – koji je bio jedna od najstabilnijih valuta [E]. stoljeća. Potaknuo je stvaranje *Građanskog zakonika* kojim su dotadašnja brojna i raznolika običajna prava zamijenjena jedinstvenim, modernim zakonom. Proveo je i školske reforme, obnovio stare plemićke naslove koje je revolucija ukinula, osnovao je Legiju časti te sklopio ugovor s Vatikanom. Njime je Katolička crkva mogla slobodno djelovati na tlu Francuske, ali više nije bila državna vjera.

Napoleonova vladavina obilježena je stalnim ratovanjem, u početku najviše s Velikom Britanijom. No, nakon poraza Francuske u glasovitoj pomorskoj bitci kod Trafalgara 21. listopada [F]. godine Napoleon se počinje obračunavati s engleskim kontinentalnim saveznicima. U tri je godine pokorio Europu, prvo Austriju pa iduće godine Prusku, da bi nakon osvajanja Berlina sklopio savez s ruskim carem Aleksandrom I. Cilj tog saveza bio je poraziti Veliku Britaniju ekonomskom blokadom, odnosno zatvaranjem europskog tržišta.

U tom trenutku Napoleon je bio na vrhuncu svoje moći. Njegovo carstvo obuhvaćalo je gotovo pola Europe, a zahvaljujući pobjedama nad Austrijom kontrolirao je – između ostalog – i velik dio današnje Hrvatske: Dalmaciju, Istru, Rijeku i cijelo područje do rijeke Save. No, on je htio zagospodariti svijetom i prodrijeti u Indiju, a na tom putu stajala je Rusija. U pohodu na Rusiju, [G]. godine, približno pola milijuna Francuza stiglo je sve do Moskve, no u strašnim uvjetima ruske zime pretrpjeli su katastrofu od koje se više nisu oporavili.

Usljedili su daljnji uspjesi udružene koalicije nekoliko europskih zemalja, pa su saveznici [H]. ožujka 1814. godine zauzeli i Pariz. Napoleon je bio primoran abdicirati te je prognan na otok Elbu, no nakon samo godinu dana, 1. ožujka [I]., uslijedio je njegov povratak na vlast te je započelo razdoblje poznato kao „[J] dana vladavine”. Ipak, nakon što su saveznici predvođeni Velikom Britanijom i Pruskom razbili njegovu vojsku u bitki kraj Waterlooa 18. lipnja 1815., stigao je konačan Napoleonov pad. Predao se Britancima

koji su ga internirali na otok Svetu Helenu gdje je, izoliran od svijeta, proveo posljednje godine svoga života. Na tom je otoku i umro 5. svibnja [K]. godine, a tek 19 godina kasnije njegovi posmrtni ostatci vraćeni su u Francusku.

U povijesnim razmjerima Napoleon je bio iznimna pojava, no do danas je ostao i predmetom velikih kontroverzi. Jedni ga smatraju tiraninom i militaristom čija je vanjska politika izazvala krvoproliće i pustošenja velikog teritorija Europe, a s druge strane navode se njegova dostignuća na području unutarnje politike, odnosno cijeli niz liberalnih reformi.

Lik Napoleona bezbroj je puta bio predmet obradbe u književnim i likovnim djelima, a njegovom političkom i vojnom karijerom bio je nadahnut i Beethoven prilikom skladanja [L]. simfonije najprije nazvane *Bonaparte*, a poslije *Eroica*.

Napomena: U ovom članku neki su podatci skriveni pa su umjesto brojčanih podataka u tekstu upisana slova od [A] do [L]. Tekst postaje potpun ako riješite navedene zadatke te postojeće nepoznanice zamijenite dobivenim brojevima. Svi zadatci povezani su s temom Sustavi jednadžbi koja se do sada radila u 7., a prema novom kurikulumu u 8. razredu osnovne škole. No, neke od zadataka mogu riješiti i mlađi učenici, iako još ne znaju formalni postupak rješavanja sustava.

Zadaci:

- [A] U Markovoj kasici-prasici bile su 42 kovanice od dvije i od pet kuna, ukupne vrijednosti 129 kuna. Koliko je u kasici bilo kovanica od 5 kn?
- [B] Ako kupi dvije bilježnice, Dominiku će ostati 10 kuna. Da bi mogao kupiti pet bilježnica, nedostaje mu 11 kuna. Koliko kuna ima Dominik?
- [C] Brankova i Marijina torba zajedno teže 3 kilograma i 700 grama, pri čemu je Brankova torba 106 grama teža od Marijine. Koliko grama iznosi masa Marijine torbe?
- [D] U jednakokračnom trokutu duljina kraka tri je puta veća od duljine osnovice. Koliko je duga osnovica ako je opseg trokuta 63 dm?
- [E] Jedan učenik ima 5 bombona više od drugog učenika. Ako svaki od ta dva učenika pojede po 2 bombona, tada će prvi učenik imati dva puta više bombona od drugog učenika. Koliko bombona obojica imaju zajedno?
- [F] Razred je dobio dvije ponude za ekskurziju: tri dana u hotelu i izlet brodom za 1 400 kuna ili pet dana u hotelu i izlet brodom za 2 210 kuna. Kolika bi bila cijena za četiri dana i izlet brodom?
- [G] Zbroj dvaju brojeva je 3 700. Ako prvi broj smanjimo za 38, a drugi povećamo za 38, dobiveni brojevi bit će jednaki. Koliko iznosi manji od dvaju početnih brojeva?
- [H] Neki dvoznamenkasti broj, manji do 50, za 18 je veći od broja s istim znamenkama, ali u obrnutom redoslijedu. Koji je to broj ako mu je točno jedna znamenka prost broj?
- [I] Zbroj dvaju brojeva iznosi 88, a razlika im je 22. Koliko iznosi umnožak tih brojeva?
- [J] Za tri dana čišćenja snijega Mario je trebao dobiti 260 kuna i poklon-bon. Odradio je samo dva dana, za što je dobio 140 kuna i poklon-bon. Kolika je vrijednost poklon-bona?
- [K] U gradskoj je knjižnici dvanaest puta više knjiga nego u školskoj. Koliko knjiga ima u školskoj knjižnici ako su u obje knjižnice ukupno 23 673 knjige?
- [L] Franjo i Ana zajedno imaju 22 godine, a Franjo je 16 godina stariji. Koliko je godina Ani?

Izvor: <https://www.enciklopedija.hr>

Rješenja provjerite na stranici 287.

